

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyed évre 1 forint.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsek Pál ügyvéd irodájában,
hova a lap szellemi részét illető
közlemények és a pénzküldemé-
nyek is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hátsó (4-ik) oldala 20 helyre
van beosztva. Egy hely ára 90 kr.
Kinestári bélyegilleték külön 30 kr.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr.
Bérmertetlen levelek csak ismert
kezektől fogadtnak el. Kéziratok
vissza nem adatnak.

MEGJELEN: MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztők:
HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.
Kiadó tulajdonos:
AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

EGYES SZÁM ÁRA 8 KRAJCÁR.

Előfizetési felhívás

„MINDSZENT”

című hetilapra.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egy évre 4 forint.
Félévre 2 forint.
Negyedévre 1 forint.

Kérjük mindazokat, kik lapunkra előfizetni akarnak, hogy előfizetéseiket **minél előbb** megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fenakadjon.

Előfizetést eszközölni lehet a szerkesztőségnél és Mihály Lajos pénztárosnál.

Vidéki előfizetők legcélszerűbben teszik, ha előfizetéseiket postautalványnyal — a szerkesztőséghez küldik.

Régen érzett hiányon véltünk segíteni, midőn lapunkat megindítottuk, s azért reméljük és kérjük is a közönség támogatását.

A kiadóhivatal.

A FÖLDVÉTEL ÉS A REGALE MEGVÁLTÁSA.

I.

Néhány hét, esetleg néhány nap multával le lesz bonyolítva a földvétele és a regale megváltási ügye. Mindszent községe, mint erkölcsi testület, tulajdonosává lesz 1400 holdat haladó birtoknak, tulajdonát képezendi a mindszei regale jog, az ehhez tartozó nagy pincével, épületekkel és földekkel!

Nem tulozunk, ha állitjuk, hogy eme tények horderejét csak az képes mai napság megítélni, s kellőleg méltatni, ki ez ügyekkel behatóan foglalkozott, ki a község jelenlegi helyzetét, fekvését, lakosainak viszonyait ismeri, ki a vétel előnyeit, esetleges hátrányaival — összehasonlította, mérlegelte, s komoly megfontolással — a fenforgó viszonyokat és körülményeket tekintetbe véve — hozza ítéletét.

Szükségesnek látjuk e helyen kiemelni azt, hogy Mindszent községének, mint erkölcsi testületnek, haszonvehető — szántásvetésre alkalmas — birtoka csak mintegy 70 holdat tesz.

Van ugyan még mintegy 300 hold haszonvehetetlen vizállása a tömörkényi oldalon; van a mindszei oldalon is mintegy 20 hold legelőnek alkalmas területe, — de ezzel földbirtoka ki van merítve. Nem kívánjuk itt hosszasan ecsetelni — mit ugy is jól tudunk mindnyájan, — mikép Mindszent község, fekvésénél fogva, oly nagy bir-

tokosokkal szomszédos, kik birtokaikat vagyoni helyzetüknél fogva nemcsak hogy eladni nem kénytelenek, — de sőt lehetőleg újabb birtokok szerzésére is képesek;

nem ohajunk a régi legelő területek kiosztását, eldarabolását ítéletünk tárgyává tenni és amaz időbeni ténykedés helyességét, avagy helytelenségét és célszerűtlenségét taglalni:

csak azt jelezzük és constatáljuk e helyütt, mint kétségtelen tény, mikép Mindszent község, mint erkölcsi testületnek, lakosai számához mért földbirtoka alig számbavehető, majdnem semmi, — és hogy a lakosság, mint olyan, a község külhatárainak csekélysége folytán szintén kevés földbirtokkal bír!

Népünk legnagyobb része mindenha földmiveléssel foglalkozott és mig évtizedekkel ezelőtt a kisebb számu lakosság az uradalomtól és a bérloktól a megélhetéshez elegendő munkát nyert, mig jobb módu gazdáink összesített birtoka elegendő volt arra, hogy őt és övéit ne csak elfoglalja, de el is tartsa, — mai napság az egyes családok elszaporodása, — az azzal karöltve járó földeldarabolás folytán létesült kis birtokok már tulajdonosaikat az élet fentartásához szükséges jövedelemmel nem látják el, de el sem foglalják kellőleg.

Ily körülmények között, lakosságunk egy része mindinkább elszegényedett és e hajdan jómódu, majdnem vagyonos népnél már beállott az idő, midőn az élete fentartásához szükségesek megkereshetése végett messze földre kell elmennie, részben halászni, részben kubikolni, részben aratni.

Ezen jelenség figyelemre méltó, községi életünk tekintetében fontos, nagy horderejű és következményű is lehet. Mert, mig — mondhatni — legjobb munkás erőnk idegen vidékeken küzd a létért, családjától távol költi el keserves keresménye jó részét és így a mindszei ember ereje által szerzett vagyon idegen helyen költetik el; mig a családi élet a huzamos távollét okán meglazul, gyakran elzüllik; — mig ily viszonyok között kettős háztartást kell az illető szegény munkásnak ellátnia; mig a munkaerő fogyatkozása által a munkaerő ára az itthon maradt gazdákra megdrágul: addig a távollevők családtagjai jórészt a teljes tetlenségre és a készpénzből élesre utasítvák, mert nincs lehetősége még a jobb módu polgár itthon maradt családjának se, hogy esetleg egy kis veteményes föld megmunkálásából legalább valamennyi hasznot szerezzen, mert nem tarthat méltányos fűbér sze-

tése mellett egy tehenet, mely az itthon lévőket a mindennapi táplálékkal ellása; nincs elegendő sertés járásunk, nincs aprójószág tenyésztéséhez alkalmas területünk, nincs gazda közönségünk heverő marhái számára közelben nyári járás: — szóval hiányzik a földmiveléshez szükséges tényezők legnagyobb része és mindezek előidézhetik, hogy községi lakosaink munkaképes és munka szerető része megunva az éveken át tartó munkahiányt, belátván, hogy munka melletti megélhetése más vidéken biztosított, itt ily népesség mellett nem, — községünkben oly vidékre költözzön, hol a munka melletti megélhetése és esetleg vagyoni gyarapodásának alapfeltételei inkább meg vannak, mint nálunk eddigelé meg voltak.

A tófenék és kurca réti 1400 hold megvétele által a fentjelzett nép sorsán kiszámíthatlan mértékben lesz segítve; a menyiben épen a fenti bajokat enyhíteni, lehetőleg megszüntetni lesz hivatva a község birtoka.

Nem ingyen földekről van itt szó, — hanem oly földről, mely a község, mint erkölcsi testület tulajdonát képezvén, annak rendelkezésétől függően fog célszerűen, de méltányosan is értékesíttetni. Lehet és lesz eme 1400 hold földből veteményes föld kisebb nagyobb részletekben, lesz tehen és sertés járás, ugy a szükséghez mérten apró jószág tenyésztéshez szükséges terület, lesz 1—2—4—6 holdas részletekben ugy buza, mint kapás növény termelése alá bérbeadó föld annyi, amennyi a fenti 1400 holdból telik, — mindig szem előtt tartva, mikép e bérbe adott területek a törlesztési hányadot jövedelmezzék. Bár vissza fogunk ismételtelen térni a földvételekre és annak kezelésére vonatkozó nézeteinket bővebben fogjuk tárgyalni, megemlítjük, hogy e földek örökáron 1200 nsz. holdanként 85 frttal vétettek és hogy egyre-másra a holdankénti 9—10 ft. haszonbérösszeg mellett nemcsak a kölcsön vett összeg kamatait fogjuk fedezhetni, nemcsak le fogjuk törleszteni a vételárat 40 és 1/2 év alatt; de a községnek haszna is leendő már egyelőre is, mig a kölcsöntörlesztés után községi adónk fog alább szállani, valószínűleg megszűnni.

A holdankénti 9—10 frt. bérösszeg magának nem mondható, midőn jelenben kisebb bérleteknél 12—14, sőt 16 frtot is adunk egy 1100—1200 nsz. öles hold haszonbéré fejében és gyakran még a gazdasági művellet is megszorított.

Lesz tehát Mindszent községének közvetlen a falu alatt elterülő 1400 hold oly

birtoka, mely minden emberi számítás szerint nemcsak jövedelméből fedezendő a vételért, hanem esetleg haszon mellett, lakosságunk és főleg szegényebb sorsu polgártársaink jövedelmét öregbíti; — könnyen hozzáférhetősége, közelsége által a háziás kezelést lehetővé teszi, a munka kedvet pedig emelni lesz hivatott.

Nem hisszük, hogy józan gondolkozású egyén e földvétel előnyeit, olcsóságát, mondhatjuk nagyszerű céljait, be ne lássa; nem hisszük, hogy e községnek minden jó polgára örömmel ne üdvözlölje azon napot, melyen a birtok tulajdonukká lesz!

Azon nap gazdaközönségünk és szegényebb sorsu lakosaink, de községünk életében is forduló pontot képezend, — oly forduló pontot, melyre évtizedek multával is örömmel, büszkén és hálással fognak visszaemlékezni utódaink.

IPAROSAINK.

— Két közlemény. —

A ki Mindszent község viszonyait ismeri, az előre is tudni fogja, hogy nem azért vettem tollat kezembe, midőn jelen cikk megírásához fogtam, hogy valami nagy dicsőítéssel zengedezzek; mert hiszen e téren dicsőíteni valónk nincs, vagy legalább is vajmi kevés. Nem az iparosok személyi és egyéni tulajdonságát akarom tárgyalás alá venni, s épen ezért szavaim nem azon értelemben veendő, mintha iparosaink személyi tulajdonait akarnám kifogásolni.

Iparosunk van elég, jó rész közülük elég szakértelemmel is bír, de nem elég az üdvösségre egyedül az, hogy számszerűleg legyen sok iparosunk, hanem inkább szükséges az, hogy az iparos osztály vagyoniilag erős, izmos legyen. — Nekünk anyagiilag erős iparos osztályunk nincs, s

ez értelemben veendő cikkem bevezetésében fölhozott amaz állításom, hogy sok dicsőíteni valónk nincs.

Szerintem nagyon sok tényező volt befolyással arra, hogy nálunk egy vagyoniilag erős, izmos iparos osztály ki nem fejlődhetett.

Első és legfőbb oka volt, a most már hatályban nem lévő 1872. évi VIII. t. c. épen az által, mert az ipart szabadon gyakorolhatónak mondotta ki, — semmiféle iparágat képesítéshez nem kötött; boldog, boldogtalan gyakorolhatott ipart, bármily rendűt és rangut, s nem is egyfélé, hanem tetszése szerint akár huszonötfélét is. Nem kellett egyéb, csak igazolni, hogy az ipar önálló üzésére jogosult.

Ezen tulliberális s viszonyainknak — a hol az ipar még ma is ugyszólván csak csecsemő korát éli — meg nem felelő törvényhozási intézkedésnek következményei azután az lett, hogy a kik a tőkepénzzel rendelkeztek, mindenféle iparüzletet nyitottak; s habár szakértelemmel nem bírtak is; de pénzrel rendelkezők, — a szakképzett, de szegényebb sorsu s különösen nagyobb üzletnyitásra képtelen iparosokat elnyomták, külföldről behozták az olcsóbb, de épen e miatt a legtöbbször rossz portékát — s a mi jó magyar népünk megvette és néhány krajcár esetleges haszonért mellőzte saját iparosainkat.

A másik lényeges ok helyzetünkben rejlik. Községünknek vidéke nincs, idegen vevő itt alig fordul meg. Sőt Szentes, Hódmezővásárhely — a tömörkényi részre nézve pedig Félegyháza — közelségénél fogva, minthogy reánk nézve ezen városok képezik a piacokat: a mi közönségünk volt más városok iparosainak vevője, sőt jó részben még ma is az. És ez nagyon természetes; óriásilag tulnyomó nálunk a földmiveléssel foglalkozók száma, akiknek földtermése adja kenyerüket. A föld termését pedig, — a gabona kereskedésnek majdnem teljes hiánya folytán — itthon értékesíteni épen nem,

vagy csak nagyon kis mértékben lehet; mert nincs vasut, nincs rendszeres gőzhajózás. — Kénytelen tehát a gazda kocsira pakolni gabonáját, s vagy Szentes, vagy Hódmezővásárhely és Félegyházára bevinni. E helyeken talán pár krajcárral többet is kap érte; s mindezen városokban nagyobb és kifejtettebb ipar és kereskedés lévén, a kinnálkozó alkalmat fölhasználja, pénzét nyomban el is vásárolja. A helybeli iparosnak és kereskedőnek pedig a forintokból már nem jut, neki csak a fillérek maradnak.

A harmadik ok a házalás. Értem e helyen azt, hogy más községek iparosai nemcsak országos, hanem heti vásárok alkalmával is meglátogattak bennünket s kész áruikat ide hordogatták eladásra, sőt voltak olyanok is, kik házról házra járva, kinnálgatták portékájukat. A kész iparcikkek illetően elárúsításval azután helybeli iparosainknak nagy versenyt csináltak, s ez nem is volt nekik nagyon nehéz, mert csak úgy, mint másutt — nálunk is meg van a népnek az a tulajdonsága, hogy az ujitást szereti. A „hátha jobb lesz” jelszó alatt inkább vásárol egy ismeretlen vidékitől, mint az ismert helybeli iparostól.

A már felsorolt három ok mellé bátran sorolhatjuk negyedikül a szegénységet. Szegény nép vagyunk, élni alig tudunk, népünkben százak és százak messze vidékekre vándorolnak kenyeret, foglalkozást keresni, mert itthon 14000 katasztrális hold föld 11000 léleknek nem bír foglalkozást adni. A mely nép pedig szegény, annak igényei nincsenek, az nem fogyaszt; a hol fogyasztás nincs, ott erős, kifejlett ipar sem lehet. Iparunk hátramaradottságának egyik okául bizvást tehetjük azon idegenkedést, azt a bal-felgást, amelylyel — különösen az előző időkben, de részben még most is — sokan viseltetnek az iparosok iránt. — A már kissé tehetősebb földes gazda a világ minden kincséért sem neveltetne fiából iparost, — vagy ha igen, az oly ritka kivétel, mint

A „MINDSZENT” TÁRCÁJA.

Vázlat Mindszent község életéből.

— Folytatás. —

Lapunk mult számában kiállított születési statisztika kellő világot vet azon körülményre, hogy Mindszent népmozgalmi tekintetben időről időre következetesen haladt.

Hány községet találunk, melyeknél e téren bizonyos megállapodás észlelhető? s mig gyakran e stagnálás oly permanensé válik, hogy ötven, sőt több év lefolyása alatt is alig pár százzal emelkedik a lakosok száma, addig községünk népmozgalmi adatai ma is haladásról tesznek bizonyosságot.

Még inkább magára vonja figyelmünket e haladás, ha tekintetbe vesszük azon körülményt, miszerint a folyó század alatt előfordult epidemiák, járványok, sok község népesedésére bénítólag hatottak: Mindszent e járványokon is minden szembezőkő rázkódtatás nélkül esett keresztül.

Nevezetesen az 1831-iki járvány alatt, mely szomorú korszakot alkotott a nemzet életében, 91-en estek községünkben a járvány (kolera) áldozatává; a mi, — ha párhuzamot vonunk azon borzasztó pusztítással, melyet e járvány az egész hazában, kor, nem s osztály-külömbőség nélkül okozott, — öt ezren felüli lélek közt, — ha bár áldozatnak elég is, — de nem rémesen sok. S bizonyára nem is sokaljuk e számot, ha meggondoljuk, hogy az 1831-iki járvány gyászos lapokat tölt be a legtöbb község évkönyveiben.

De a későbbi években sem tűntet fel borzadályos képet a fel-felmerült járvány nyoma. Így az 1866-iki kolera községünkben 68-at ragadott el az

élek sorából, az 1873-iki járvány alatt pedig 63-an haltak meg.

Tekintve, hogy a fenti években 18—20.000 lélekkel bíró városokban, 7—800-an estek a járvány áldozatává, bizonyára községünk 9—10.000-nyi lakossága, — hála a gondviselésnek, — alig számba vehető csekély százalékkal siklott ki a halál e rémitő executiója alul.

Nem hiszünk magunknak azzal, hogy e kedvező körülménynek okát, — ha egyáltalán veszélyes bajok közt erről szó lehet, — talán abban keressük, mintha lakosaink pontosan megtartanák az egészségten szabályait, sőt ellenkezőleg, annak legkedvezetesebb elveit sem méltatják figyelmükre s inkább köszönhetjük ezt azon éltető levegőnek, mely községünket környezi.

Községünk nemesak a népesedés terén haladt, hanem a társadalmi téren is felfogta a kor intő szavát.

Tanügye, — melylyel többször lesz alkalmunk még e lapok hasábjain találkozni, — dicséretes előhaladásról tanuskodik.

Miként községünk népesedése a XVIII-ik században kezdett örvendetes lendületet venni, úgy tanügye is a háborúk leviharzása után, tehát a mult század elején került kedvezőbb állapotba. Nem is lehetett azt előbb mostani virágzásának útjára vezetni, hisz a fegyver-esörgés közepette mélyen gyászolnak a muzsák!

Igazságtalanok lennénk, ha mindszei őseinket a tanügy elhanyagolásával vádolnók. Ezt tenünk nem szabad! Mert ha elfogulatlan elmével a történelem lapjait kutatjuk, ugy találjuk, hogy iskolánk ügye mindenütt többé kevésbé pangásnak indult. Sőt még hazánk azon részeiben is, hol kevésbé dühöngtek a pusztító hadak, csak a XVI-ik század végén s a XVII-ik század elején észlelhető nagyobb érdeklődés a tanügy körül, még a XVIII.

században sem lépett az ki schol kezdetlegességéből, mert uralkodóink közül, ugyszólván, Mária Terézia volt az első, ki a tanügy emelésére nagyobb tevékenységet fejtett ki.

Községünk 1745-ik évben szervezett egy tanítói állást.

Megjegyzem azonban, hogy e tanítói állomás rendszeresítése előtt volt már községünkben iskola, melyben valami Székesy Tádé működött mint tanító, kit is azon szülők tartottak fenn, kiknek iskolában járó gyermekeik voltak.

A hagyomány beszél iskola épületről s felemlíti, hogy ez épület 1744-ben már nem a legjobb karban volt, mely körülmény azt látszik igazolni, hogy a lakosok a XVIII század elején, vagyis a község újraszervezése alkalmával egyszersmind iskoláról is gondoskodtak.

Nem lesz érdektelen itt felszínre hozni azon megállapodást, mely Székesy Tádé tanító s a község közt a tanítói dotációt érdeklőleg 1745-ben létrejött. E szerint a tanítónak évi járuléka a következőkben állapított meg:

A községtől járt 10 kilás föld őszi és tavaszi vetés alá, melyet a község szántott, 50 font só, 50 font marhahús, 10 font fagygyu, 6 font vaj, egy hizott sertés, 4 koesi széna, 6 öl tűzifa, 50 fej káposzta, egy darab kenderföld, mit a község tartozott mivelní, azonkívül minden családtól fél kiló buza, 25 denár és 3 kéve nád.

Visszatérve tárgyunkra, a fentebbiekből kitűnik, hogy Mindszent a XVII-ik század végén s a XVIII. század elején, — tehát az adott viszonyok közt elég jókor, egyidejűleg szomszédaiival — felkarolta a tanügyet s azt melengetve ápolni soha el nem mulasztotta.

Századunkban már örvendetesebb haladást tett községünk iskola-ügye.

Bár sokan vannak még, napjainkban is, kik

a fehér holló, — mert a szabó, csizmadia általában az iparos foglalkozás, ideértve a kereskedést is, előtte gyűlölt foglalkozás, ellenszenvvel viseltetik iránta. Ezen oknál fogva iparosaink legnagyobb részben, a legszegényebb emberek gyermekeiből neveltek, a kik, ha önálló ipart űztek is, nem voltak képesek — szemben a szabad iparral — saját szorgalmukból befektetésre alkalmas tőkét szerezni. Már pedig tőke befektetés nélkül alig van foglalkozás, mely gyümölcsöző lenne.

Annak az iparosnak az élete pedig, a ki ugyszólván minden megrendelője számára külön hozatja a feldolgozásra váró nyersanyagot: nem sokat ér; nem élet az, csak tengődés, mert ami kevés haszna volna, ami keveset fáradságos és izzasztó munkája után félre tehetne, azt el kell fizetnie utánvételi és postai szállítási díjak fejében. Oly kereskedéssel pedig nem birunk, ahol az ipar minden nemébe vágó nyersanyagok árulnának.

Vajha levetköznénk mielőbb mindnyájan az iparos foglalkozástól való idegenkedést, s nem mostoha, de édes fiuként bánánk vele!

A fentebbiekben elősoroltam az okokat — legalább főbb vonásaiban — amelyek helyi iparosainkra zsidbasztólag hatottak, s alig hiszem, hogy fejtegetéseimben a valóságtól lényegesen eltértem volna.

Ezek után áttérek iparunk fejlődésének vázolására és az új ipartörvényről várható eredmény méltatására. Erről azonban a jövő számban.

Felhívás

Csongrád megye hazafias és művelt közönségéhez.

A történelem tanúsága szerint a törzsekké és államokká alakult emberi társadalom háboru nélkül nem tudott megenni sem a természet ölen élő ó-kor gyér értelmi világossággal bíró századaiban, sem a középkor hitvallásbeli rajongás és népvándorlással teljes nagy mozgalmi idejében, sem a keresztény

sajnálattal vallják be, hogy írni, olvasni nem tudnak s leginkább a tanyai rendszer volt az, mely eddigelő bénító hatással volt a közművelődésre.

Ma már a tanyai rendszer sem akadályozza többé a közművelődésnek.

Az újabb társadalmi mozzanatok által iskoláink ügye országsszerű nagy lendületet nyert s Mindszent se nézte összetett kézzel, mint ölelik át más községek a közművelődés minden ágát, mint szerzik be mindazon segédeszközöket, mint válogatják azon utak és módokat, melyekkel a népművelődésre hatnak, hanem ő is a civilizáció zászlójával kezében, mozgásba hozta mindazon rugókat, mikkel népe közművelődésére jótékonyan vélt hatni. Áldozott, minden módot s eszközt felhasznált arra, hogy áthidalja azon űrt, mely a rohamosan haladó civilizáció s népe önművelődése közt tátongott.

Sok küzdés és áldozattal ez sikerült is. A község falain belül felszerelt 7 tanterem elég bizonyítéka annak, hogy községünk soha sem riad vissza az áldozatoktól ott, hol népművelésről, az ifju nemzedék elméje képzéséről s szíve nemesítéséről van szó.

Avagy nem áldás-e népünkre azon 6 terem, mely a tanyák közt a műsáknak szenteltetett? — Nem ekklatáns bizonyítékai-e ezek azon meleg részvétnak, melylyel községünk a népművelődés iránt viseltetik?

Bizonyára jogosan elvárjuk népünkötől, miszerint mindent elkövet arra nézve, hogy a művelődésre áldozott tőkét százszoros szellemi perccenttel jutalmazza, mi úgy érhető el, ha lakosaink lelki örömmel vezetik csemetéiket az iskolák szent falai közé s azon lesznek, hogy e község fiai közt ne legyen egy is, ki elméje kiképzetése, szíve nemesítése, szóval: szellemi fejlődés nélkül növekedjék fel.

(Folytatása következik.)

vallás szellemének befolyása alatt megszelídült és a nagy gondolkozók iskolájából fölvilágosultságot nyert újkor időszakában. Civilizált és emberies gondolkozásnak nyilvánított jelen korunk is „fegyveres békeben“ él, kiáltó jelül annak, hogy az államok a háboru eshetőségétől ma sem mentek s az emberiség jobbjai által behozni ohajtott örök béke eszméje csak ábrándkép.

A történelem úgy ismerteti a háborut, mint az emberi természettel vele született rosszat, mely az oktalan természet világában jelentkező önfenntartás ösztönének megfelelőleg, az emberi társadalom öntudatos törekvésének szolgálatában áll s mint ilyen, soha sem lesz nélkülözhető.

Az emberi természettel ilyen módon mintegy vele járó háboruskodás pusztításait enyhíteni, borzadalmait csökkenteni és utóhatásait mérsékelni, már rég idő óta gondolkozása és törekvése tárgyát képezte az emberiség jóléteért buzgólkodó nagy férfiaknak, s ezen kívül egyes koronás főeknek is. Azonban a kegyes törekvések e legnemesebbike, az emberi szeretet legfényesebb tanujele jelen korunkig csak szórványosan mutatkozott, mely miatt az eszme nagyobb lendületet nem is nyert. Az 50-es évek olasz-osztrák háboruinak rövid idő alatti tömeges mérszálásai, nevezetesen a solferinói csata sebesültjeinek a segély távollétében, sőt hiányábani aránytalanul tetemes elhalása adta csak meg az első, de határozott lökést a kevesek keblében már régen lakozó segedelem eszméjének. A Dünant Henrik (méltó, hogy nevén említsük e nagy emberbarátot) által a solferinói csatánál nyert benyomásait megörökítő és solferinói emlékek (souvenir de Solferino) című, nagy érdekltségnek örvendő s megjelenésekor jelenség gyanánt fogadott irodalmi munkájával a művelt világ nemes gondolkozásának tükrére dobott kö, — hála a gondviselés intéző hatalmának — messze terjedő hullámgyűrűket vetett, — mely hullámok mozgásba hozták a társadalmat, tevékenységre serkentették az államokat s rövid idő alatt az 1863-ban Genfben tartott nemzetközi értekezleten elfogadott nemzetközi szerződésben (genfi conventió) életre hívták a vereskereszt-egyletek eszméjét, mely az egész Európára kiterjedő egyetemes organismusával az európai nemzetek között a testvériség legszébb kapcsát alkotja.

A nemes erkölcs és szelid kedély nyilvánulásának eme áramlata elől a magyar társadalom sem zárkozhatott el s dicséret érte hazánk népei hazafisága és műveltségének, hogy a néhány év előtt még zsenge fejlemény, honi társadalmunk fogékony talajában oly meglepő növekedést nyert, hogy támadásszerű rögtönös létrejötté és szervezkedésével a külföld rokonszenves figyelmét is nagy mértékben magára vonta s már eddig is számos irányban hasznos és a szenvedő honi lakosok által tényleg használatba vett alkotásokat létesített (betegápoló intézmény fejlesztése, budapesti Erzsébet kórház.)

Az országos vereskereszt-egylet intézménye ily örvendetes gyarapodás mellett is azonban teljesnek, betetőzöttnek ez időszak még nem tekinthető; szervezetének hiányai vannak, az organismus nem egészen kész.

A fogyatkozások legfőbbikét, a fiók egyleteknek több törvényhatóság területén való hiánya képezi. E törvényhatóságok közé tartozik megyénk is, melynek hazafias és művelt közönségére nézve már nagyon is elérkezett az ideje annak, hogy hazafias intenciók szép példáját követve, a maga részéről is meghozza a szeretet és nemesen érő szív köteles áldozatait. Az eddigi mulasztást e közönségnek saját reputációjára érdekében tovább folytatnia nem lehet, a cselekvés terére kell lépnie, s az országos vereskereszt-egyletnek intézményét fiók egyletek alkotása által területén meghonosítania kiváló kötelességévé lett.

De lássuk, miben is áll az országos vöröskereszt-egylet emberbaráti célja:

1. Az államnak a háboruban megsebesült vagy megbetegedett harcászok ápolására vonatkozó kötelesség szerű gondozását kiegészíteni, a katonai és honvédelmi gondozás mérvein túl segítséget nyújtani s e végből a sebesült és beteg harcászok ápolására és támogatására vonatkozó segélyző egyesületi ügynek szervezését és működését általában, a legfelsőbb

helyen jóváhagyott alapelvek utmutatása szerint, eszközölni.

2. A rokkant katonák (hadastyánok és a háboruban elesett harcászok hátramaradott családját segíteni.

Célja továbbá az egyletnek: rendkívüli szerencsétlenség, úgy mint árvíz, tűzvész, inség, járvány esetén a szűkölködőket segélyezni s egyáltalában közhasznú tevékenységet kifejteni minden emberbaráti irányban, — úgy azonban, hogy ezen emberbaráti tevékenység által a fő cél, a háboru esetén való segélyezés, esorbát ne szenvedjen.

A fentebb elősorolt feladatok teljesítése a vallás és szeretet törvényeinek követését jelenti, — ugyanazért teljes bizalommal s a siker biztató reményével, nyílt kérelemmel fordulok a legmagyarabb megye hazafias és értelmes közönségéhez a végből, hogy az országos vereskereszt-egyletnek nemes intencióit, emberbaráti magasztos feladatait megismerve, átértve és érezve, minél számokban hűve soraikkal azon táborba, melynek zászlaján a jótékony, segedelem, az emberbaráti szeretet géniusa áldó tevékenységgel elfoglalva tündöklök.

Különösen önökhez fordulok, megyénk lelkes hölgyei. Önöké a szelid kedély, érzékeny szív és fogékony kebel nemes tulajdonainak a férfiénál bővebb ajándéka. Önöké az ápoló szeretet, odaadó gondoskodás, gyöngéd részvét nemes erénye. Önök a családi élet intenzív képviselői, a családi nemes tulajdonok istápjai; kérem önöket, lépjenek ki a családi szentély küszöbein s azon odaadással, melylyel a tűzhely kedves tagjainak élnek, fordítsák gondolataikat ama nagyobb család boldogítására, jobb letére, melyet hazai társadalomnak, távolabbi vonatkozásban pedig a művelt nemzetek társulásának neveznek; és érvényesítsék mindazon jó tulajdonaikat, melyek miatt és a melyek által önöket, asszonyaim, az emberiség szebb felének tekintjük. Legyenek hűvei a keresztényi szeretet és emberi magasztos érzés fentebb ismertett intézményének s szerezzenek magukhoz hasonló meleg keblü barátokat az országos vereskereszt-egyletnek.

Kelt Szentesen, Csongrád megye székhelyén, 1885. évi január hó 9-én.

Csongrád megye közönsége nevében:

Stammer Sándor,
alispán

A szentesi dal- és zeneegylet hangversenye.

Mult számunkból véletlenül kimaradt a Szentesen február hó 17-én tartott hangverseny leírása. Bár egy kissé idejét multa a dolog, nem hagyhatjuk megemlítés nélkül azt, annál is inkább; mert a Kaufmann Ida k. a. által elért siker nem mindennapi.

A hangverseny kitünően összeállított műsorában a Kaufmann Ida k. a. által játszott darab egyszerűen „zongora játékkal“ volt jelezve, úgy az ének is csak megemlítve volt. Azok kedvéért, kik érdeklődnek iránta, megírjuk, hogy az eljátszott darab „Chopin concert“ Nr. 1 volt.

A dalok pedig: „Szomoruan szól a magyar nóta“ műdal Mihályi Ignációl, „Berek alatt“ népdal, Jóó Károlytól; „Csak ne kéne várni papra“ népdal: Serlitol.

A remek darabot a kisasszony kitünő technikával s átértett melegséggel játszotta; a jól megérdemelt taps azonban a kisasszony énekénél vált viharossá.

Ez csakugyan fénypontja volt az estének.

Valljuk meg őszintén, hogy a korát tekintve gyermek leányka, meglepett bennünket a magyar dalok előadásánál elkerülhetlenül szükséges — de nem affektált — modorosságával. Népdalai szívhez szólók és gyűjtők, a közönséget elragadják, amely elismerésének szünni nem akaró tapsokkal adózik. Érdemet az érdemnek!! Kaufmann Ida kisasszonyt közönségünk büszkén vallja és vallhatja magáénak! Nem akarjuk letenni tollunkat, mielőtt a dal és zeneegyletnek is meg adjuk a magáét.

Hogy az kitünő kezekben van, mutatja az ez estén elért siker; s a közönség tapsviharában nyilvánuló elismerés nem érdemtelenségre pazaroltatott.

Ha egy egyesületnek oly nemes intenciói vannak, mint a szentesi dal és zeneegyletnek, — ott a haladás elkerülhetetlen. Kívánjuk, hogy ez intenciókat megtartva, maradjon a megkezdett uton, s akkor nemcsak a közönségnek szerez élvezetes estét, hanem magában is gyarapodik, erősödik. Hangverseny után a fiatalok táncolt reggelig.

MAGÁN OKIRAT HAMISÍTÓK.

Érdekes bűnpert tárgyalt e hó 18-án és 19-én a szegedi királyi törvényszék. Táborosi Elek, Józsa József és neje Skultéti Julianna, Vida János, Tábit Antal, Oláh Istvánné, Lovas Veronika, Józsa László, Lovas Antal és Lackó József a vádlottak, kik közül az első 5 vizsgálati fogságban van már 8—10 hó óta, a többiek pedig szabad lábon voltak.

Nevezettek azzal vannak vádolva, mikép néhai Belák János kárára 1200 frtos, — néhai Tábit István nevére 2000 frtos kötvényt hamisítottak, Szarka István ellen 1740 frt 75 kros hamis okmányt állítottak ki, Csernák Gáspár ellen 356 frt 36 kros kötvényt hamisítottak, és ugyancsak Csernák Gáspár kárára hamis peregyezséget mutattak be a törvényszékhez. Vádlottak a vizsgálat elején mindannyian tagadásban voltak, később — Tábit Antal ki vételével — töredelmes vallomást tettek, melyet azonban végtárgyalás alkalmával, Józsa Józsefné Skultéti Julianna kivételével, mindnyájan visszavontak.

Meglepő volt valamennyi vádlott egyöntetű tagadása és az előző vallomások tételének indokolása. Megrendítő hatása azonban Józsa László 16 évet haladó ifjunak öreg atyjához Budapestről intézett levelének tartalma. — A négy oldalra terjedő és értelesen irt levél visszatükrözi a lélektani elvek igazságát, nagyszerűségét, feljajdul a fia az apa által reá hozott gyalázat miatt, vádolja önmagát, mentve az apát, — majd ismét apját vádolja és saját védelmére kél. Rimánkodik nagyatyjához, mentené meg őt a gyalázattól; a Dunába ugrással, főbelövessel fenyegetőzik, ha hogy neki azok a jó urak (bírók) békét nem hagynak és törvényt elébe idézik jelenlegi helyzetéből. Elmondja, hogy neki, mint fiúnak kötelessége volt az apának szót fogadni és irni azt és úgy, mint apja parancsolta, mert hisz — ugymond — az apa parancsának engedelmeskedni kell; mert muszáj volt azt tennie, talán atyja, ha szót nem fogad, agyonveri. Kéri ismételten atyját, hogy vallja meg az igazat, ne nehezítse önmaga, úgy fia és mindannyiak sorsát, és ne rántsa őt a sárba, ő becsületes akar maradni! Mindenkit meg lehetett a jobb sorsa méltó becsületességhez ragaszkodó gyermek rimánkodása, mindenki mentette volna a fiut, csak az apa állott rendületlen a törvényszék előtt, csak az apát nem indította meg a fia kérelme, ő tagadott — de a fiut nem mentette. A törvényszék a fiu megidézését rendelte el, elrendelte a szakértői vélemény kivételét az állítólag hamisított és valódi aláírások összehasonlítása tekintetéből, — a szabadon volt panaszlottak szabad lábon hagyattak, — Józsa Józsefné; Skultéti Julianna, egyedüli beismérésben levő fogoly, szabad lábra helyeztetett, a többiek fellebezést jelentettek be a további vizsgálati fogságban tartóztatás ellen.

Helyi és vegyes hírek.

— **A Tiszaszabályozás.** A Körös Tisza és Maros közti érdekelttség — melybe községünk is tartozik, — társulati önkormányzata legközelebb helyre fog állíttatni. E végből az érdekelttség közgyűlésre fog összehívadni. A közgyűlés iránti eldöntések a kormánybiztosság által már folyamatba vannak véve. Polgártársaink tájékoztatása végett közöljük, hogy a majdan megtartandó érdekelttségi közgyűlésen csak azon ártéri birtokosokat illeti meg személyesen a szavazati jog, a kik 154 frt ármentesítési költségeket fizetnek s mindenki annyi szavazattal bír, a hányszor 154 frtot fizet. A többi ártéri birtokosok pedig csak meghatalmazottak által gyakorolhatják szavazati jogukat, de azt is csak úgy, ha csoportonként összeállnak annyian, hogy ármentesítési költség kirovásuk a 154 forintot elérje. Minden ilyen csoport küldhet egy meghatalmazottat, s több csoport is meghatalmaz ugyan egyet. A meghatalmazási nyomtatványok a községi jegyzői hivatalnál vannak, a hol azok kiállíthatók s a hol az ártéri birtokosok névsora mártius 13-ig — mint a mely időig a meghatalmazások is kiállítandók, közszemlére van kitéve. Különösen felhívjuk olvasóink érdeklődését e dolog iránt, már csak azért is, mert most

már községünk egész határterülete ártér, s minden birtokos egyersmind ártéri birtokos is, s mint ilyen, szavazati joggal is bír. Saját jól felfogott érdeke parancsolja minden egyes birtokosnak, hogy az érdekelttségi közgyűlésen, szavazati jogát személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolja.

— **Ismét halál szerencsétlenségéből.** Mezei Ferenc Mindszent-tömörkényi gazda, Csongrádra lakodalomba volt menendő. Utközben lovait egy tanyából kirohanó kutyák támadták meg, a lovak megbokrosodtak s a kocsit elragadták. — Mezei a kocsiról leugrott, de oly szerencsétlenül, hogy ugrás folytán kapott sérülései következtében febr. 19-én meghalt.

— **Megkerült menyasszony.** Szomoruan érdekes eset jött tudomásunkra, mely a legközelebb mult farsangon községünkben történt. — Szomoruan érdekesnek mondjuk azért, mert az erkölcsi érzés teljes hiányára vall. Neveket nem említünk, kiméletből elhallgatjuk. A történet különben a következő: A. megnősült, elvette B-t s a lakadalmat vígan megülték. A menyecskének azonban másnap reggel már mehetnékje volt s ujdonsült férjétől engedelmet kért a távozásra. A jámbor férj mi rosszat sem gyanítva, — hiszen a mézes heteknek még csak a legkezdetén voltak, — készséggel adott engedelmet a távozásra. — A hűtlen feleség azonban férjének jó hiszeműségét arra használta föl, hogy szarvakat rakjon bomlokára. De — óh szerencsétlenség! a dolog még sem ment egészen rendén. A turpisság kitudódott, a feleség édes anyja vett róla tudomást, ki is nyomban jelentést tett férjének. Nosza rajta, a férj elindul a feleség után, a kijelölt helyen meg is találja, jól elveri s véréssel kíséri azután hazáig. Otthon, szépen megbékülnek, annak rendje és módja szerint le is fekszenek, de a hamis menyecske csak azt várta, míg férje boldog álomba merült s azután ott hagyva a faképnél: elillant. Oda volt néhány napig, most farsang utolsó napján került haza. Hogy azonban a megcsalt férj mennyire örült a viszontlátásnak: arról hallgat a krónika, hallgatunk mi is, s csak gondolhatjuk.

— **Ujencsallítás.** A folyó évi fősorozásra, mint értesülünk, nem csupán a három első korosztályba tartozó hadkötelesek hivatnak fel; hanem minthogy sorozó járásunknak sok hátralékja van: a negyedik korosztály is felhívatik. — Figyelmeztetjük tehát mindazokat, kik tavaly hadkötelezettségük harmadik korosztályában voltak, hogy a folyó évi fősorozáson a sorozó bizottság előtt ismét jelentkezzenek, mert az igazolatlanul elmaradókat súlyosan fogják büntetni.

— **A lóosztályozás** községünkben március hó 20-án és 21-ik napján fog megtartatni. Osztályozási hely a községi háza. Figyelmeztetjük a lakosságot, hogy lovait a mondott napokon az avató bizottság elé vezetni annál is inkább el ne mulassza, mert a távol maradók érzékeny pénzbírsággal büntetettek. Azok kedvéért, a kiket talán érdekel, közöljük még, hogy Szegvár községben mártius hó 18-án és 19-én, Sövényházán pedig március 22-ik napján lesz a lóosztályozás.

— **Szegvár község** február hó 20-án tartott képviselő testületi közgyűlésében szavazattöbbséggel ismét elhatározta, hogy Kohn Adolf kontra birtokát megveszi. Ezen adásvétel egy izben már létrejött, de a gróf Károlyiak részéről közbevetett felebbezés folytán a miniszterium a vételt nem hagyta jóvá. Jövő számunkban e kérdéssel részletesen fogunk foglalkozni.

— **Lopások.** Február 19-ikére virradóra Derekegyházán az uradalmi élléstárt eddig ismeretlen tettesek feltörték, s 9 oldal szalonnát loptak el. Azelőtt rövid idővel pedig Ördöngösről két kocsis árpa szalmát tolvajlottak el. A tetteseket a rendőrség két mindszent-i lakos személyében megtalálta.

— **Törvényszéki tárgyalás.** Tábit Antal és társainak magánokirat hamisítási bűnperében a végtárgyalás a szegedi kir. törvényszéknél február hó 18-án és 19-ik napjain volt. Ezen ügyről különben, mint a mely néhány polgártársunkat közelebről is érdekel, lapunk más helyén bővebben megemlékezünk.

— **Összenőt ikrek.** Troppauban február 17-én Silberstein Lipót utazó ügynök neje, női ikreket szült, kik mellkasuknál fogva voltak egymással összenöve, s születésük után néhány perc múlva meghaltak. — Testük különben egészen rendszeres alkotású volt, s teljesen kifejlődött. Az anya — nem tekintve a nehéz szülési fájdalmakat — egészen jól érzi magát.

— **Két ikerpár.** Párisban az idei sorozásnál azon rendkívüli ritka eset fordult elő, hogy a sorozó bizottság előtt négy testvér jelentkezett, mert mind a négyen ugyanegy évben születtek. E négy testvér ugyanazon anyától Gasté községben, Franciaországban született és pedig ketten 1864. január 6-án, ketten pedig ugyanazon év december 27-én.

— **Ritka nagylelkűség.** Sáp János rábai ref. tanító közelebb végrendeletet tett, s nem lévén gyermekei, egész vagyonát, mely 30000 forintra rug, népenevelési célokra hagyományozta.

— **Körözött sikkasztó.** Nyomozó levelet bocsátott ki a kecskeméti rendőrkapitányság ifj. Kiss József, kecskeméti lakos és 38 sz. gyalogezredbeli tartalékos ellen, ki 1049 frt. 58 kr. elsikkasztása és katona könyvének Budapestre láttamozása után, egy roszhirű leány társaságában megszökött.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁS.

Heti jelentés a budapesti gabonatözsdeiről.

A „Magyar Lloyd“ eredi tudósítása. Bpest, febr. 21.

A beérkezett jelentések szerint a vetések állása február hó első felében általában kielégítőnek mondható s habár azok ugyszólván az egész országban már huzamosabb idő óta hólepel nélkül állottak, az éjjeli fagyok által okozott károk eddigelé csak igen csekély mértékben tapasztalhatók, s a mennyiben azokat ma már némileg meghatározni lehet, inkább a repcére vonatkoznak. Az időjárás, különösen nappal, rendkívüli enyhe, mely körülmény a tavaszi munkálatokat siettet, sőt ezek már szórványosan megkezdődtek. Takarmányszüke miatt a panaszok elég gyakoriak ugyan, de a minden évben visszatérőknél nem sűrűbbek.

A hét folyamában várt árcsökkenés a Németországban törvényerőre emelkedett vámemelések folytán nem következett be. A hangulat elég barátságos maradt, a mennyiben úgy a liszt, mint a többi gabonanemekből készült gyártmányok jó kelendőséggel találkoznak és így úgy a malmok, mint a gyárak folyton vételkedvet tanúsítottak.

A kereslethez képest az ajánlatok elég bőségesek lévén, az árakban lényeges változások nem állottak be.

Heti üzletünk menetét a következőkben részletezzük:

Buza. A kínálat mérsékelt volt, bár csak egyes malmok vettek részt a vásárlásban, mindamellet a kereslet felülmúlta az ajánlatokat, a hangulat szilárd alakult, az árak 5—10 krral emelkedtek. Heti forgalmuk 90.000 métermázsá.

Kivételre mérsékelt üzlet fejlődött. Eladások a következő állomáson fordultak elő: Mezőberényben 78.5 kilós 8.10—8.15 frt. Mezőturon 79.5 kilós 8.30—8.35 frt. Gyomán 78 kilós 8.15—8.20 frt. Kisujzálláson 79 kilós 8.20—8.25 frt.

Mai buzaárjegyzéseink Budapesten: Tiszavidéki 75—80 kilós 8—8.90 frt. Pestmegyei és fehérmegyei 75—80 kilós 7.95—8.80 frt.

Oláhországi buza 73—77 kilós 7.25—7.75 frt.

Rozs. Ezen cikkben hiány észlelhető. A kivétel finom fajokra reflektál, a megbízások azonban megfelelő ajánlatok hiányában csak részben teljesíthetők. Az irányzat szilárd, az árak emelkedők. Helybeli fogyasztásra minőség szerint 7—7.40 frtig kelt. A magyar államvasut állomásain finom rozs legmagasabb árakon könnyen eladható.

Arpa. Az üzlet teljesen változatlan, mérsékelt forgalom mellett. Takarmányára elkelt silány 6.25 frton, középminőségű 6.50—6.70 frt elsőrendű 7 frton, égetni való 7.40—7.70 frt, serfőzdei 8.25—9.25 frt.

Zab. A hozatal csekély, ellenben a kereslet igen élénk, az irányzat szilárd, az árak emelkedők. Silány 6.30—6.40 frton, középminőségű 6.60 frton. Elsőrendű 7 frtig kelt.

Tengeri. Ó áruban a forgalom csekély, ára 6.60—6.65 frt; Uj tengeri nagyobb mennyiségekben került eladásra 5.40—5.75 frtig.

Állomásokon eladatott: Kisujzálláson 5 frt. Karcagon 4,95 frt. Szabadkán 5 frt.